

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Прарэктар па вучэбнай рабоце

 С.Л. Шпарло

26. фебраве 2024

Рэгістрацыйны № ВД - 695 вуч.

ВАКАЛЬНЫ АНСАМБЛЬ

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне

для спецыяльнасці

1-16 01 10 Спевы (па напрамках),

напрамку спецыяльнасці

1 16 01 10-02 Спевы (народныя)

Вучэбная праграма складзена на аснове адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі I ступені па спецыяльнасці 1-16 01 10 Спевы (па напрамках), зацверджанага пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 12 красавіка 2022 г. № 78, вучэбнага плана БДУКМ па напрамку спецыяльнасці.

СКЛАДАЛЬНІК:

Л.В. Снапкова, дацэнт кафедры народна-песеннай творчасці і фальклору ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў».

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

А.Я. Цэхавая, старшыня цыклавой камісіі «Народная творчасць (харавая музыка народная)» установы адукацыі «Мінскі дзяржаўны каледж мастацтваў»;

Г.А.Нечай, загадчык кафедры харавой музыкі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт.

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

кафедрай народна-песеннай творчасці і фальклору (пракакол № 6 ад 30.01.2024);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пракакол № 3 ад 21.02. 2024).

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная дысцыпліна “Вакальны ансамбль” з’яўляецца адной з асноўных у падрыхтоўцы будучых выканаўцаў народнай песні.

Асноўнымі кірункамі ў авалоданні ведамі па вучэбнай дысцыпліне “Вакальны ансамбль” з’яўляюцца: засваенне рэгіянальных пеўчых стыляў, глыбокае пранікненне ў выканальніцкую традыцыю як мясцовую, так і гарадскую. Вучэбная дысцыпліна “Вакальны ансамбль” з такімі вучэбнымі дысцыплінамі, як “Выканальніцкае майстэрства”, “Расшыфроўка, аранжыроўка і апрацоўка народнай песні”, “Асновы сцэнічнага руху”, “Методыка выкладання спецдысцыплін”, “Гісторыя вакальнага мастацтва”, “Беларуская народна-песенная творчасць і спеўная этнафонія”.

Спевы ў ансамблі маюць сваю спецыфіку, якая зыходзіць з асаблівасцяў творчага працэсу жанру. Фактам, які вызначае выканальніцкую спецыфіку вакальнага ансамбля, з’яўляецца творчае адзінства індывідуальнага і калектыўнага пачатку ў спевах. Гэта патрабуе ад спевака-ансамбліста павышаную адказнасць за ўзровень свайго майстэрства, бо ў адрозненні ад харыстаў, удзельнікі ансамбля выконваюць сваю партыю ў шматгалоссі самастойна.

Вучэбная дысцыпліна “Вакальны ансамбль” павінна забяспечыць фарміраванне ў студэнтаў наступных ўніверсальных кампетэнцыі:

УК-5. Быць здольным да самаразвіцця і ўдасканальвання ў прафесійнай дзейнасці, працаваць самастойна, разумець месца і ролю сваёй прафесіі у сучаснай сацыякультурнай прасторы..

УК-6. Праяўляць ініцыятыву і адаптавацца да змяненняў у прафесійнай дзейнасці.

УК-11. Укараняць культурна-асветніцкія ідэі праз прафесійную дзейнасць.

Мэта вучэбнай дысцыпліны “Вакальны ансамбль” – даць будучаму спецыялісту неабходныя веды па засваенні традыцыйнай і сцэнічнай манеры народных ансамблевых спеваў, па авалоданні навыкамі і ўменнямі раскрыцця вобраза народнай песні, выхаваць высокаадукаванага спецыяліста ў сферы народна-песеннага выканальніцтва.

Задачы вучэбнай дысцыпліны:

- авалодаць практычнымі навыкамі і ўменнямі спеваў у ансамблі;
- сфарміраваць і развіць навыкі і ўменні выразных сцэнічных паводзін і акцёрскага майстэрства;
- прымяняць спецыфічныя прыёмы гуказадабывання ва ўмовах ансамблевых спеваў;

- авалодаць методыкай работы з вакальным ансамблем у працэсе практычнай работы з вучэбным калектывам;
- выхаваць выразна-асэнсаванае гукаўтварэнне праз размоўную манеру певаў;
- засвоіць вакальную тэхніку і прымяняць яе пры раскрыцці мастацкага вобраза народнай песні;
- атрымаць трывалыя веды па пытаннях вакальнай работы ў калектыве;
- сфарміраваць у будучых спецыялістаў мастацка-каштоўнасную арыентацыю па авалоданні прынцыпамі падбору рэпертуару і ўменні максімальна выкарыстоўваць яго ў выхаваўчай і педагагічнай рабоце.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны “Вакальны ансамбль” студэнт павінен ведаць:

- прынцыпы работы з вакальным ансамблем;
- спосабы роўнага і плаўнага гукавядзення;
- народную мелізматыку (прыдыхі, спады голасу, фаршлагі і г.д.);
- выканальніцкія асаблівасці розных этнаграфічных рэгіёнаў Беларусі;

умець:

- сфарміраваць рэпертуар для вакальнага ансамбля;
- развіваць вакальна-тэхнічныя навыкі і ўменні, шукаць сваё выканальніцкае крэда;
- фарміраваць і выхоўваць творчую асобу;

валодаць:

- тэхнікай правільнага пеўчага дыхання;
- аўтэнтчнай і стылізаванай манерай выканання народных песен;
- прыёмамі дыкцыі і артыкуляцыі згодна з нормамі арфаэпіі беларускай мовы і рэгіянальных дыялектаў Беларусі.

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны “Вакальны ансамбль” адведзена ўсяго 188 гадзін, з іх 118 гадзін – аўдыторныя (практычныя) заняткі.

Рэкамендаваныя формы кантролю ведаў студэнтаў – залікі, экзамены.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Уводзіны

Вакальны ансамбль як жанр-шырока распаўсюджаная выканальніцкая форма народных спеваў, у якой сканцэнтраваліся і дасягнулі вышынёў найбольш дасканалыя народна-пеўчыя выканальніцкія традыцыі. Таму першаступеннымі задачамі вучэбнай дысцыпліны “Вакальны ансамбль” з’яўляюцца пытанні навучання метадам і прыёмам, засваенне якія садзейнічаюць падтрымцы і развіццю народных традыцый. Узоры фальклорнай творчасці, якія ўваходзяць у рэпертуар ансамбля, даюць магчымасць практычна засвоіць разнастайнасць мясцовых стылявых выканальніцкіх традыцый, якія з’яўляюцца важным фактарам эстэтычнага выхавання выканаўцаў. Акрамя аўтэнтчных народна-пеўчых узораў, у рэпертуар вакальнага ансамбля ўключаюцца апрацоўкі народных песень і арыгінальныя аўтарскія творы, напісаныя для народных спевакоў без суправаджэння і з суправаджэннем музычных інструментаў.

Тэма 1. Тэхніка спеваў у вакальным ансамблі (гукаўтварэнне, кантыленнае гукавядзенне, адзіная манера спеваў, пеўчае дыханне)

Замацаванне навыкаў, якія засвоілі на сольных спевах і авалоданне новымі: выкананне ў аднародных і змешаных складах ансамбляў, пашырэнне дыяпазону ва ўмовах ансамблевых спеваў з выкарыстаннем нюансаў мэца фортэ і мэца піяна. Адзіная манера спеваў, апора на размоўны пасыл слова і гука. Моўныя інтанацыі і выканальніцкія прыёмы. Жанравая разнастайнасць беларускай народнай песні і яе ўплыў на народную манеру выканання. Гукаўтварэнне пры спевах каляндарна-абрадавых песен. Асаблівасці гукавядзення ў веснавых загуканнях і веснавых карагодных песнях. Работа над пеўчым дыханнем “на апоры”, звязанае з тэмпам твора, які выконваецца. Работа над спосабамі здабывання правільнай песеннай пазіцыі пры гукаўтварэнні.

Тэма 2. Пеўчая дыкцыя (нейтралізацыя галосных, работа над галоснымі і зычнымі)

Выразнае вымаўленне тэксту, як адзін з самых важных сродкаў народна-выканальніцкага майстэрства. Праца над дакладнай дыкцыяй для ўвасаблення тэксту песні, апора на лагічныя націскі і данясенне сэнсу песні да слухача. Нейтралізацыя галосных – аснова работы над адзінай манерай

выканання. Дыкцыя – галоўны сродак данясення тэксту твора і важны сродак раскрыцця мастацкага вобраза. Тэхніка ўтварэння галосных і зычных гукаў у спевах. Цэласны размоўны спосаб спеваў. Практыкаванні для ўдасканалення і выпраўлення дыкцыі і артыкуляцыі.

Тэма 3. Выпрацоўка чыстай і дакладнай інтанацыі ў вакальным ансамблі (ансамбль і строй)

Адзіная манера гукаўтварэння – необходимая ўмова дасягнення ўстойлівасці інтанацыі і чысціні строю. Фарміраванне вакальна-тэхнічных навыкаў у цеснай сувязі з развіццём музычнага слыху. Сувязь тэхнічных і мастацкіх бакоў выканання. Уменне спяваць свабодна, без напружання. Выяўленне індывидуальных недахопаў і шляхоў іх пераадолення. Складанасць работы пры выпрацоўцы навыкаў інтанавання ў спецыфічных ладах народнай музыкі і выкананні дыссанантных сугуччаў, якія ўзнікаюць дзякуючы лінейнай імправізацыйнасці развіцця галасоў. Асэнсаванае інтанаванне музычна-паэтычнага тэксту твора. Спевы народных песень у аднагалосным і шматгалосным выкананні. Знаёмства з рознымі відамі і тыпамі ансамбляў.

Тэма 4. Рэгістравая палітра ансамблевага гучання (грудное, галаўное, змешанае, згладжванне рэгістравых пераходаў)

Вольнае валоданне ўсімі рэгістрамі голасу. Замацаванне груднога гучання ў межах сэптымы, актавы для жаночых галасоў; актавы, дэцымы для мужчынскіх галасоў. Авалоданне навыкамі галаўнога і змешанага рэгістраў, сгладжванне трох рэгістраў. Выкарыстанне аднарэгістравых і двухрэгістравых партытур. Пашырэнне дыяпазону галасоў за кошт згладжвання рэгістраў пры захаванні тэмбравай яркасці.

Тэма 5. Засваенне рэгіянальных прыёмаў народнага гукаўтварэння (асаблівасці дыялектаў)

Знаёмства з асаблівасцямі дыялекту. Засваенне дыялектных асаблівасцяў рэгіёнаў Беларусі: Паазер’е, Панямонне, Падняпроў’е, Палессе, Цэнтральная Беларусь. Вывучэнне спецыфікі вымаўлення і манеры выканання на прыкладах рэгіянальных неапрацаваных народных песень. Засваенне рэгіянальных прыёмаў гукаўтварэння: рэдуцыраванне галосных, расцягванне слоў на дадатковыя галосныя, паўторнасць складоў, арнаментыкі: слізганняў, прыгукаў, народных мелізмаў і мардэнтаў, глісандыруючых гукаў, спадаў, абрываў слоў і інш.

Тэма 6. Аўтэнтычная народная манера спеваў

Знаёмства з аўтэнтычнай манерай спеваў. Ужыванне спецыяльных практыкаванняў для выпрацоўкі правільнага гукаўтварэння. Набыццё навыкаў і ўменняў спеваў аўтэнтчнага фальклору з захаваннем рэгіянальнай манеры выканання. Праслухоўванне фальклорна-этнаграфічнага матэрыялу з мэтай яго засваення і ўзнаўлення. Праца над прыёмамі традыцыйнага народнага выканальніцтва – народнымі мелізмамі (фаршлагамі, глісанда, скідамі, закідванне голасу ўгару, гуканнямі, агласоўкамі зычных і інш.). Авалоданне мастацтвам спеваў без суправаджэння ў аўтэнтычнай манеры.

Тэма 7. Сцэнічная народная манера спеваў

Авалоданне на матэрыяле беларускіх народных песень сцэнічнай манерай народных спеваў. Спевы прыкрытым і паўпрыкрытым, акругленым гукам. Выпрацоўка адзінай манеры ансамблевага выканання. Праца над свабоднай артыкуляцыяй і дакладнай дыкцыяй. Літаратурнае вымаўленне тэксту народнай песні. Ансамблевае выкананне без суправаджэння і спевы з рознымі відамі суправаджэння (аркестравае, фанаграма -1). Выкарыстанне танцавальных рухаў у вакальным ансамблі. Прыёмы выкарыстання народнай харэаграфіі і пластыкі ў пастаноўцы лірычнай народнай песні і карагодаў.

Тэма 8. Музычна-выразныя сродкі і

праца над стварэннем мастацкага вобразу народнай песні

Практыкаванні па выпрацоўцы розных відаў гукавядзення. Метрарытм і тэмп. Тэмбравыя фарбы і іх уплыў на стварэнне мастацкага вобразу песні. Дынаміка, асноўныя дынамічныя адценні і праца над імі. Фразіроўка і яе залежнасць ад тэксту твора. Музыкальна-вобразнае мысленне.

Тэма 9. Авалоданне навыкамі імправізацыі

ў вакальным ансамблі

Асновы імправізацыі. Развіццё пеўчых навыкаў імправізацыі. Уменне выкарыстоўваць варыянтнасць у незафіксаванай паслядоўнасці строф этнаграфічнага шматгалосся. Праца над авалоданнем складанымі навыкамі імправізацыі. Пабудова на аснове вывучаемага песеннага матэрыялу варыянтаў ніжняга, сярэдняга і верхняга голасу. Выхаванне ансамблевай выканальніцкай культуры: прыпяванне, пабудова падгалоскаў да асноўнага напеву і інш.

Тэма 10. Авалоданне асновамі спеваў з элементамі руху

Знаёмства з асноўнымі элементамі народнай харэаграфіі. Авалоданне навыкамі і ўменнямі выкарыстання танцавальных рухаў у вакальным ансамблі. Работа над элементамі народнага танца ў песнях з рухам: просты і пераменны шаг, просты і трайны прытопы, шаг з прытопам, дробная сцежка, спалучэнне розных рытмаў пры выкананні адной песні. Рух “сценка на сценку”, па колу, змейка, закручванне, смаўжок і інш.

Каардынацыя ўнутраных эмацыянальных пачуццяў са знешнімі (мімікай, выразнасцю рухаў, узаемадзеяннем у працэсе выканання). Сцэнічная інтэрпрэтацыя харэаграфічнага фальклору.

Тэма 11. Удасканаленне навыкаў народнай манеры спеваў у вакальным ансамблі

Замацаванне і развіццё навыкаў і ўменняў, набытых раней, на новым матэрыяле песенна-танцавальнай традыцыі, апрацовак беларускіх народных песень. Спевы ў вакальным ансамблі больш складаных партытур з авалоданнем адзінай манеры гукаўтварэння. Праца над вакальнай тэхнікай складаных вакальных твораў. Авалодванне навыкамі выканання аўтарскіх твораў. Выпрацоўка навыкаў тэхнікі філіроўкі гуку. Развіццё гібкасці, рухомасці і палётнасці голасу.

Тэма 12. Актыўны ўдзел у канцэртах, авалоданне выканальніцкім майстэрствам

Удасканаленне выканальніцкага майстэрства студэнта. Актыўная канцэртная дзейнасць. Удзел у конкурсах і фестывалях. Выкарыстанне ў сваёй творчай дзейнасці разнастайнага музычна-стылістычнага матэрыялу. Праяўленне тонкага музычнага і мастацкага густу ў выкананні народнай песні – патрабуецца ад будучага спецыяліста ў галіне народных спеваў.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Назвы тэм, раздзелу		Колькасць гадзін		
		Практычныя заняткі	КСР	Форма кантролю
1	Уводзіны	2		
2	<i>Тэма 1.</i> Тэхніка спеваў у вакальным ансамблі (гукаўтварэнне, кантыленнае гукавядзенне, адзіная манера спеваў, пеўчае дыханне)	6		
3	<i>Тэма 2.</i> Пеўчая дыкцыя (нейтралізацыя галосных, работа над галоснымі і зычнымі)	12	12	
4	<i>Тэма 3.</i> Выпрацоўка чыстай і дакладнай інтанацыі ў вакальным ансамблі (ансамбль і строй)	10	10	
5	<i>Тэма 4.</i> Рэгістравая палітра ансамблевага гучання (грудное, галаўное, змешанае, згладжванне рэгістравых пераходаў)	8	8	
6	<i>Тэма 5.</i> Засваенне рэгіянальных прыёмаў народнага гукаўтварэння (асаблівасці дыялектаў)	10	12	
7	<i>Тэма 6.</i> Аўтэнтычная народная манера спеваў	10	24	
8	<i>Тэма 7.</i> Сцэнічная народная манера спеваў	10	24	
9	<i>Тэма 8.</i> Музычна-выразныя сродкі і праца над стварэннем мастацкага вобразу беларускай народнай песні	10	24	
10	<i>Тэма 9.</i> Авалоданне навыкамі імправізацыі ў вакальным ансамблі	8	14	
11	<i>Тэма 10.</i> Авалоданне асновамі спеваў з элементамі руху	10	16	
12	<i>Тэма 11.</i> Удасканаленне навыкаў народнай манеры спеваў у вакальным ансамблі	10	20	
13	<i>Тэма 12.</i> Актыўны ўдзел у канцэртах, авалоданне выканальніцкім майстэрствам	12	24	
Усяго:		118	188	

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

1. Народецкая, А. В. Вокальный ансамбль / А. В. Народецкая. — Санкт-Петербург : Планета музыки, 2024. — 144 с.
2. Сафронова, О. Л. Методика работы с вокальным ансамблем / О. Л. Сафронова. — 2-е изд, стер. — Санкт-Петербург : Планета музыки, 2024. — 52 с.

Дадатковая

1. *Беларускі фальклор у сучасных запісах. Традыцыйныя жанры. Гомельская вобласць / укл. В.А. Захарава, Р.М. Кавалёва, В.Д. Ліцвінка.* — Мн: Універсітэцкае, 1989. — с.128-320.
2. *Беларускі фальклор у сучасных запісах. Традыцыйныя жанры. Мінская вобласць / укл. В.Д. Ліцвінка, Г.Д. Кутырова.* — Мн: Універсітэцкае, 1995. — с. 100-250.
3. *Варфаламеева, Т.Б. Песні Беларускага Панямоння / Т.Б. Варфаламеева.* — Мн: Бел. Навука, 1980. — 220 с.
4. *Вянок беларускіх народных песень / запіс у Раговіча.* — Мн: Навука і тэхніка, 1988. — 432 с..
5. *Дарога ля жыта: песні бел. кампазітараў на вершы В.А. Жуковіча / укл. В.А. Жуковіч.* — Мн.: Беларусь, 2001. — 144 с.
6. *Жніўныя песні / рэд. А.С.Фядосік.* — Мн: Навука і тэхніка, 1974. — с. 120–340.
7. *Крывіцкі, А.А. Сучасная беларуская літаратурная мова і народныя гаворкі / Т-ва па распаўсюджванні паліт. І навук. ведаў БССР.* — Мн., 1961. 40 с.
8. *Кузняцоў, І.І. Звіняць над краем песні / І.І. Кузняцоў.* — Мн.: Беларусь, 1979. — 79 с.
9. *Купальскі спеўнік : метадычны дапаможнік // аўтар-укл. Т.А. Пладунова.* — Мінск : Інстытут культуры Беларусі, 2013. — 160 с.
10. *Мажэйка, З.Я. Песні Беларускага Паазер'я / З.Я. Мажэйка.* — Мн: Навука і тэхніка, 1981. — с. 80–120; с. 300–480.
11. *Мажэйка, З.Я. Песні Беларускага Падняпроўя / З.Я. Мажэйка, Т.Б. Варфаламеева.* — Мн: Бел. навука, 1999. — 276 с.

12. *Можейко, З.Я.* Песенная культура Белорусского Полесья. Село Тонеж. – Мн.: Наука и техника, 1971. – 263 с.
13. *Можейко, З.Я.* Песни Белорусского Полесья / З.Я. Можейко. – М.: Сов.композитор, 1983. – Вып 1. – 184 с.
14. *Можейко, З.Я.* Песни Белорусского Полесья / З.Я. Можейко. – М.: Сов. Композитор, 1984. – Вып.2. – 181 с.
15. *Несцяровіч, Г.Д., Холупава, Л.І., Дубавец, А.І.* Ансамбль беларускай народнай песні: вучэб.дапам./ Г.Д. Несцяровіч, Л.І. Холупава, А.І. Дубавец. – Мн.: Бел.дзярж. ун-т культуры і мастацтваў, 2006 – 152с.
16. *Равенскі, М.* Збор твораў : Беларускія народныя песні / Мікола Равенскі; рэдкал.: І. Алоўнікаў [і інш.]. – Мінск: Тэхналогія, 2008. – 191 с.
17. *Раговіч, У.І.* Песенны фальклор Палесся. Песні святочнага календара / У.І. Раговіч. – Мн.: Чатыры чвэрці, 2001. – Т. 1. – 526 с.
18. *Традыцыйная* мастацкая культура беларусаў: у 6 т. / Т.Б. Варфаламеева, В.І. Басько, М.А. Козенка [і інш.]. – Мн.: Бел. навука, 2001. – Т. 1: Магілёўскае Падняпроўе. – 797 с.
19. *У карагодзе* мы былі. Беларускія народныя танцавальныя песні / укл. М.А. Козенка. – Мн., 1988. – 112 с.
20. *Холупава, Л.І.* Пастаноўка голасу і вакальны ансамбль:вучэб.дапам. / Л.І. Холупава, І.М. Грамовіч, Л.Л. Ражкова. – Мн.: Бел.дзярж. ун-т культуры і мастацтваў, 2008–с. 50–187.
21. *Цітавец, І.* Ёсць любоў у мяне...: Зб. песень. –Мн.: Рэд.часоп. “Адукацыя і выхаванне”, 1999. – 321 с.
22. *Чырвоная каліна* : зборнік твораў самадзейных кампазітараў Брэстчыны : у дапамогу кіраўнікам вакальна-харавых калектываў / уклад. М. Дз. Аласюк [і інш.]. – Брэст : Альтэрнатыва, 2012. – 48 с.
23. *Эвальд, З.В.* Песни Белорусского Полесья. – М.: Сов.композитор, 1979. – 120 с.

Вучэбна-метадычная

1. *Грамовіч, І.М.* Методыка работы з фальклорным гуртам: курс лекцый/ *І.М. Грамовіч, Л.В. Снапкова.*—Мн.: Бел.дзярж. ун-т культуры і мастацтваў. 2009. – 139 с.
  2. *Дмитриев, Л.Б.* Основы вокальной методики / *Л.Б. Дмитриев.* – М.: Музыка, 2000. – 367 с.
  3. *Калугина, Н.В.* Методика работы с русским народным хором: учебник для муз. Вузов / *Н.В. Калугина,* - М.: Музыка, 1977. – 71 с.
  4. *Мальшева, Н.М.* О пении / *Н.М. Мальшева.* – М.: Сов. Композитор, 1988. – 135с.
  5. *Мешко, Н.К.* Искусство народного пения: практическое руководство и методика обучения искусству народного пения / *Н.К. Мешко.* – М.: ЛУЧ, 2000. – 80 с.
  6. *Менабени, А.Г.* Методика обучения сольному пению: Учебное пособие для пед. ин-тов. – М.: Просвещение, 1987. – 93с.
  7. *Огороднов, Д.Е.* Воспитание певца в самодеятельном ансамбле. – Киев: Муз Украина, 1980. – 66 с.
- 24.

ПЕРАЛІК РЭКАМЕНДАВАНЫХ СРОДКАЎ ДЫЯГНОСТЫКІ ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Асноўнымі сродкамі дыягностыкі з'яўляюцца:

- тэхнічныя залікі, залікі, экзамены (у працэсе якіх вывучаны матэрыял прад'яўляецца ў выглядзе паказа ў класе, канцэртнага выканання),
  - тэматычны фестываль-канцэрт;
  - конкурс на лепшую інтэрпретацыю твора (народная песня);
  - чытанне з ліста вакальных партый;
  - выканальніцкі аналіз вакальнай партытуры;
  - калёквіум (праверка музычнай тэрміналогіі).

Для кантролю і самакантролю ведаў і ўменняў студэнтаў па вучэбнай дысцыпліне “Вакальны ансамбль” ўжываюцца:

- кантроль зыходных ведаў, уменняў, навыкаў студэнта;
- бягучы кантроль ведаў, уменняў, навыкаў, што атрымліваюцца студэнтам;
- вышкіковы кантроль атрыманых студэнтам ведаў, уменняў, навыкаў.

МЕТАДЫЧНЫЯ РЭКАМЕНДАЦЫІ ПА АРГАНІЗАЦЫІ І ВЫКАНАННІ САМАСТОЙНАЙ ПРАЦЫ СТУДЭНТАЎ

Заняткі па вучэбнай дысцыпліне “Вакальны ансамбль” павінны прывіваць павагу і любоў да народна-песенных традыцый, самастойнасці выканання, развіваць навыкі практычнай работы ў ансамблі.

Важнай часткай вучэбнай дысцыпліны “Вакальны ансамбль” з'яўляецца канцэртна-выканальніцкая дзейнасць, якая дысцыплінуе і стымулюе навучальны працэс. Неабходнай умовай дасягнення прафесійных вынікаў з'яўляецца ўважлівая і актыўная работа студэнтаў і патрабавальнасць выкладчыка да дакладнага выканання яго рэкамендацый на занятках. Яны маюць дакладную зместавую накіраванасць як для студэнтаў, так і для выкладчыка. Якасць гучання і выканальніцкая культура ўдасканальваюцца ў выніку сістэматычных рэпетыцый і канцэртнай дзейнасці. Рэкамендуецца праслухоўванне фоназапісаў народных выканаўцаў, запрашэнне выканаўцаў – носьбітаў традыцыйнага выканальніцтва на рэпетыцыі, якія дапамогуць у засваенні аўтэнтычнай манеры спеваў.

Для найбольш эфектыўнага засваення матэрыялу па дысцыпліне “Вакальны ансамбль” ужываюцца вучэбна-даследчыя тэхналогіі, якія прадугледжваюць вывучэнне дыялектных асаблівасцяў рэгіёнаў Беларусі, прыёмы вымаўлення паэтычнага тэксту і авалоданне народнай манерай спеваў (мясцовыя пеўчыя традыцыі, перайманне “з голасу”, сувязь спеваў з асаблівасцямі дыялектаў).